

НАРЪЧНИК

ЗА ЖЕРТВИ НА ПРЕСТЪПЛЕНИЯ ОТ ОМРАЗА НА ОСНОВА СЕКСУАЛНА
ОРИЕНТАЦИЯ И/ИЛИ ПОЛОВА ИДЕНТИЧНОСТ

Този проект е финансиран по програмата „Права, равенство и гражданство“ (2014 – 2020) на Европейския съюз.

Тази публикация е създадена с финансовата подкрепа на Програма „Права, равенство и гражданство“ (2014-2020) на Европейския съюз. Съдържанието ѝ отразява вижданията на нейните автори и е изцяло тяхна отговорност. Европейската комисия не поема никаква отговорност за използването на информацията, която публикацията съдържа.

Проект: 848481-Rainbow Over Hate - REC-AG-2018/REC-RRAC-RACI-AG-2018

Автори	© адв. Деница Любенова © Глория Филипова
Редактор	Дарина Коилова
Дизайн и предпечат	Мирослав Карталски Epic Sofia
Издава и разпространява	Младежка ЛГБТ организация Действие www.deystvie.org info@deystvie.org

1142 София, ул. Любен Каравелов 24, ет. 1, ап. 4

ISBN 978-954-92974-9-2

2020. © Всички права запазени

Правата на ЛГБТИ
хората в България при
престъпления от омраза
на основа сексуална
ориентация и/или полова
идентичност

Какво е анти-ЛГБТИ престъпление от омраза?

Престъплението от омраза е престъпление, при което основната мотивация на извършителя е предрасъдък към (предполагаемата) идентичност на жертвата. Следователно при анти-ЛГБТИ престъпленията от омраза мотивът на извършителя е ЛГБТИ-фобия. Престъпленията от омраза са насочени към хората **заради това, което са**.

Ако си заплашван, тормозен или нападан, защото нападателят смята, че си ЛГБТИ, значи си преживял анти-ЛГБТИ престъпление от омраза. Може да докладваш това престъпление в полицията или на ЛГБТИ организациите „Билитус“, „ГЛАС“ и „Действие“. Това важи дори ако не си ЛГБТИ човек, но нападателят е смятал, че си.

Престъпленията от омраза са **престъпления с послание**. Те не таргетират само конкретната жертва, а изпращат послание към цялата общност, към която тя принадлежи. По този начин се насажда страх и несигурност и в други представители на тази общност. Това са престъпления с идеологически заряд, на които трябва да се обръща по-специално внимание, тъй като представляват заплаха за сигурността на цели общности.

Въздействието на ЛГБТИ-фобското насилие може да бъде сериозно и да продължи дълго, тъй като то таргетира личността на жертвата. То може да предизвика усещане за страх и срам, което не позволява на хората да бъдат себе си. Затова „Билитус“, „ГЛАС“ и „Действие“ работим усилено за справяне с престъпленията от омраза и помагаме на хората, които се сблъскват с тях.

Защо престъпленията от омраза са различни от останалите престъпления?

Какво казва законът?

За съжаление българското законодателство все още не признава анти-ЛГБТИ престъпленията като престъпления от омраза, а хомофобията, бифобията и трансфобията не се считат за отегчавачи вината обстоятелства. Въпреки това ЛГБТИ организациите и други правозащитни организации работят усилено за законодателни промени в тази сфера, които да доведат до адекватно разследване и закрила за жертвите на този

вид престъпления. Липсата на подходящо законодателство не трябва да те спира да докладваш престъплението, защото преди всичко то е престъпление, а **полицията е длъжна да се отзове на всеки подаден сигнал.**

Не се примирявай – докладвай!

Никой няма право да те напада заради това, което си. Имаш правото да бъдеш уважаван и да изразяваш себе си, без да ставаш обект на тормоз. Ако се сблъскаш с ЛГБТИ-фобски тормоз, имаш правото да потърсиш закрила от властите и организациите, които предоставят подкрепа.

Важно е да докладваш, защото само натрупването на достатъчен брой докладвани случаи може да накара законодателите да обърнат внимание на този вид престъпления и да осъзнае нуждата от законови промени, които осигуряват адекватна превенция и подкрепа за жертвите. Ако не си сигурен дали из-

вършеното деяние е престъпление според наказателното право, все пак можеш да го докладваш в полицията или на нас.

Ако по някаква причина не искаш да говориш с полицията, можеш да докладваш за инцидента онлайн, анонимно или с предоставяне на лични данни, в платформата <https://hatecrime.deystvie.org>

Видове престъпления от омраза

Всяко насилствено поведение, което изразява ЛГБТИ-фобски предрасъдъци, може да бъде престъпление от омраза. Ето няколко примера:

ФИЗИЧЕСКО НАПАДЕНИЕ ▼ КРАЖБА ИЛИ ПОВРЕЖДАНЕ НА СОБСТВЕНОСТ ▼ ВЕРБАЛЕН ТОРМОЗ – ИЗПОЛЗВАНЕ НА ANTI-ЛГБТИ ОБИДИ ▼ ТОРМОЗ – ПОВТАРЯЩО СЕ НАСИЛНИЧЕСКО ПОВЕДЕНИЕ ▼ ИЗПРАЩАНЕ НА ЗАПЛАХИ ИЛИ ОБИДНИ СЪОБЩЕНИЯ ▼ ИЗНУДВАНЕ, ВКЛЮЧИТЕЛНО ИСКАНЕ НА ПАРИ, ЗА ДА НЕ ТЕ РАЗКРИЯТ ▼ СЕКСУАЛНО ЗАПЛАШИТЕЛНО ИЛИ НАСИЛНИЧЕСКО ПОВЕДЕНИЕ ▼ НАСЪРЧАВАНЕ НА ДРУГИ ДА НАПАДАТ ЛГБТИ ХОРА

Дали е престъпление от омраза?

Може би е престъпление от омраза, ако:

ИМА РЕЧ НА ОМРАЗА ПРЕДИ, ПО ВРЕМЕ НА ИЛИ СЛЕД ИЗВЪРШВАНЕТО НА НАПАДЕНИЕТО ▼ ИМА СИМВОЛИ НА ОМРАЗА, НАПРИМЕР ПО ДРЕХИТЕ НА ИЗВЪРШИТЕЛЯ (ПРИМЕР: СВАСТИКИ) ▼ АКО НАПАДЕНИЕТО Е ИЗВЪРШЕНО ОСОБЕНО АГРЕСИВНО ▼ ПОВРЕДЕНИ СА ВЕЩИ, КОИТО ИМАТ СИМВОЛИЧНО ЗНАЧЕНИЕ ЗА ОБЩНОСТТА (НАПРИМЕР ЗНАМЕ) ▼ ИЗВЪРШИТЕЛЯТ Е ИЗВЪРШВАЛ ПОДОБНИ ПРЕСТЪПЛЕНИЯ И ПРЕДИ ▼ СЛУЧВА СЕ В ОПРЕДЕЛЕН ДЕН, КОЙТО Е ВАЖЕН ЗА ОБЩНОСТТА ИЛИ ЗА ИЗВЪРШИТЕЛЯ, НАПРИМЕР В ДЕНЯ НА СОФИЯ ПРАЙД

Как да действаш?

На първо място, погрижи се за собствената си безопасност. **Ако се нуждаеш от незабавна полицейска помощ, обади се на 112.** Ако си станал свидетел на престъпление, предприеми действия, без да излагаш себе си на риск. Викай силно, за да привлечеш вниманието на други хора и при първа възможност се обади на 112.

Ако си заплашен или атакуван, естествената реакция е да окажеш съпротива и да отвърнеш на удара. Често тази реакция може да доведе до още по-неприятни последици. Затова препоръчваме вместо да влизаш в саморазправа с нападателите, незабавно да се свържеш с полицията.

Добра идея е да намериш съзници от хората наоколо, за да не си сам. Опитвай се да стоиш в жи-

вени пространства – площади и главни улици или влез в отворено заведение, магазин или институция. Наличието на други хора може да спре нападателите да те атакуват.

Ако извършителят е полицай или друг представител на органите на реда, това престъпление подлежи на разследване при специални процедури. ЛГБТИ организациите ще ти помогнат да предприемеш необходимите действия, за да потърсиш правата си.

Ако инцидентът е станал онлайн, не влизай в спор с извършителя. Използвай опцията „принт скрийн“, за да запазиш доказателство за извършения тормоз. След това можеш да блокираш извършителя.

Ако инцидентът е станал в училище или на работното място, незабавно информирай доверен учител, директора или педагогическия съветник, или съответно – работодателя.

Решението дали да кажеш на някого за случилото се е твое. Може да говориш с ЛГБТИ организациите за подкрепа или за обсъждане вариантите за действие.

Ако пострадаш физически

Ако получиш физическо нараняване, непременно потърси медицинска помощ. При сериозни травми (или съмнения за такива) незабавно се обади на телефон 112 и на мястото на инцидента ще бъде изпратена както полиция, така и линейка.

Издаването на медицинско свидетелство веднага след инцидента ще улесни по-нататъшното разследване и обез-

щетяване. Ако в близост няма медицинско заведение, **би било от полза да направиш снимки** на видимите наранявания. По-късно може да бъдат използвани като доказателство.

Запиши подробностите

Спомените ни бързо избледняват, затова записването на детайли след инцидента е много важно. Ако инцидентът е част от продължителен тормоз, е полезно да си водиш записки на конкретни фрази, време и дати. Ако е извършен от непознат, запиши си как е изглеждал и как е бил облечен, ако е бил с кола, запиши регистрационния номер. Запиши точното време и място на инцидента. При наличие на свидетели, поискай техен контакт. Оглеждай се дали наблизо има охранителни камери, които е възможно да са записали инцидента. ▶ ▶ ▶

Изключително важно е да запишеш нещата, които нападателят е казал или направил и те карат да мислиш, че нападението е продиктувано от ЛГБТИ-фобия. Употребил ли е анти-ЛГБТИ обиди, нападението извършено ли е близо до гей клуб или ЛГБТИ общностен център?

Описанието на инцидента трябва да достигне до полицията, за да подпомогне разследването. Ако си под стрес и не можеш да изготвиш описание по време на първия разпит, имай предвид, че писменото описание може да бъде предадено и разгледано в следващите етапи от разследването.

Потърси подкрепа и се погрижи за себе си

Преживяването на насилие или тормоз е стресиращо, затова **би било от полза да поговориш** с някого, на когото имаш доверие. Ако не се доверяваш на близ-

ките си, можеш да потърсиш подкрепа в общностния център Рейнбоу хъб в София. Ако това не е достатъчно да се справиш с психологическата травма, препоръчваме да потърсиш психологическа помощ. ЛГБТИ организации ще те насочат към доверени психолози и психотерапевти, които могат да ти окажат адекватна подкрепа.

Важно е **да се погрижиш за здравето си**. Например да се храниш добре, да пиеш достатъчно вода, да правиш физически упражнения и да спиш достатъчно помага за справянето със стреса от преживяното. Помни, че обръщането към алкохола и наркотиците, за да се справиш със ситуацията, може да те накара да се чувстваш по-зле в дългосрочен план.

Последно, **не се обвинявай**, а упражнявай емпатия към себе си. Помисли как би отговорил на приятел, който преживява същия проблем. Бъди добър към себе си!

И М А Ш П Р А В О

- ДА ТЕ ТРЕТИРАТ С УВАЖЕНИЕ ВЪВ ВСЯКА ИНСТИТУЦИЯ, С КОЯТО РАЗГОВАРЯШ ▶
- ДА СЪОБЩИШ НА ПОЛИЦИЯТА, АКО СМЯТАШ, ЧЕ ПРЕСТЪПЛЕНИЕТО Е ПРИЧИНЕНО ОТ ХОМОФОБИЯ ИЛИ ТРАНСФОБИЯ, И ДА GI ПОСОЧИШ КАТО МОТИВ ▶
- ДА ВЗЕМАТ ПРЕДВИД ТВОЕТО МНЕНИЕ В РЕШЕНИЕТО КАК ДА СЕ ОТГОВОРИ НА СЛУЧАЯ ▶
- ИНФОРМАЦИЯТА ЗА ИДЕНТИЧНОСТТА TI ДА БЪДЕ ИЗПОЛЗВАНА ПОВЕРИТЕЛНО ▶
- ДА СЕ ОБРЪЩАТ КЪМ ТЕБ С ИМЕТО И МЕСТОИМЕНИЕТО, КОЕТО GI ПОМОЛИШ ДА ИЗПОЛЗВАТ ▶
 - ДА ТЕ ИНФОРМИРАТ ЗА РАЗВИТИЕТО НА СЛУЧАЯ TI И ДА НАУЧИШ, АКО АРЕСТУВАТ, ОБВИНЯТ ИЛИ ОСВОБОДЯТ НЯКОГО ВЪВ ВРЪЗКА С ТВОЯ СЛУЧАЙ ▶
- ДА ПОИСКАШ ИДЕНТИЧНОСТТА TI ДА БЪДЕ ЗАПАЗЕНА В ТАЙНА ОТ ПРЕСАТА ПО ВРЕМЕ ПРОЦЕСА ▶
- ДА ПРЕДЯВИШ ГРАЖДАНСКИ ИСК ЗА НАНЕСЕНИ МАТЕРИАЛНИ ИЛИ НЕМАТЕРИАЛНИ ЩЕТИ ▶
- ДА БЪДЕШ ИНФОРМИРАН ЗА ВЪЗМОЖНОСТИТЕ ЗА ВЪЗСТАНОВИТЕЛНО ПРАВОСЪДИЕ ▶
- ДА ПОИСКАШ ПРЕРАЗГЛЕЖДАНЕ, АКО СЕ ВЗЕМЕ РЕШЕНИЕ ДЕЛОТО TI ДА НЕ БЪДЕ РАЗГЛЕДАНО ▶

www.bilitis.org
bilitis@bilitis.org

www.glasfoundation.bg
help@glasfoundation.bg

Действие е организация, посветена да допринесе за промяна в живота на ЛГБТИ хората в България. Визията ни е да постигнем пълно правно признаване и социално включване на ЛГБТИ хората в общество, в което се чувстват сигурни и признати.

Ние предоставяме про-бано правни услуги

Водим стратегически дела и извършваме застъпничество с цел постигане на законодателни промени

Организираме публични събития, протести, шествия (като София Прайд, София Прайд Филм Фест, Шествие за равнопоставеност, Шествие за правата на жените)

Този проект е финансиран по
програма „Права, равенство и
гражданство“ (2014 – 2020) на
Европейския съюз.